

Diversity

ARCHITECTS

Από τη Μαρία Μυλωνά

Σε μια εποχή που η δημιουργικότητα και ο επαγγελματισμός σπανίζουν, υπάρχουν παραδείγματα ανθρώπων που αντιστέκονται στα σημεία των καιρών, μέσα από έργα που γεννούν συναισθήματα και μας φέρνουν ένα βήμα πιο κοντά στις αισθητικές αξίες. Ο Νικόλας Τραβασάρος, η Χριστίνα Αχτύπη και ο Δημήτρης Τραβασάρος είναι οι Divercity, μια αρχιτεκτονική ομάδα, που με έδρα την Αθήνα και το Λονδίνο, αποδεικνύει καθημερινά, πως ο κόσμος μοιάζει πολύ μικρός, όταν το ταλέντο περισσεύει.

I> Η επωνυμία Divercity “παίζει” με τον όρο diversity. Πώς ορίζεται η έννοια της ποικιλομορφίας μέσα στο αρχιτεκτονικό σας έργο, δεδομένης της δραστηριότητάς σας σε ποικίλα projects, σε πολλές και διαφορετικές χώρες του εξωτερικού;

DA: Για εμάς η έννοια diversity σχετίζεται κυρίως με τη διαφορετικότητα, δηλαδή τη συνύπαρξη γεγονότων, ιδεών, στοιχείων ετερόκλητων μεταξύ τους αλλά με σαφή ταυτότητα και χαρακτηριστικά, τα οποία ανάλογα με τον τρόπο που συνθέτονται παράγουν ένα μοναδικό αποτέλεσμα.

Στην πράξη, στην Divercity υπάρχει ένας πυρήνας ανθρώπων διαφορετικού background με έδρα σε δύο πόλεις, την Αθήνα και το Λονδίνο, οι οποίοι πιστεύουμε ότι η αρχιτεκτονική είναι διεθνής συζήτηση, και στην οποία για να συμμετέχουμε, ταξιδεύουμε σε διαφορετικούς κάθε φορά προορισμούς, αναλαμβάνουμε έργα διαφορετικής προγραμματικής ατζέντας και αναμετρήσαμε τόσο “εν οίκω” όσο και “εν δήμω”. Στις αποσκευές μας, κουβαλάμε μνήμες και τοπία ο καθένας από τον τόπο του, τα οποία εμπλουτίζουμε κάθε φορά με νέα στοιχεία από τον εκάστοτε προορισμό.

Εκτός από τον πυρήνα της Divercity, είμαστε πολύ χαρούμενοι που στα έντεκα χρόνια της πορείας μας έχουμε κάνει κάποιες πολύ σημαντικές συνεργασίες με μια ευρύτερη ομάδα συνεργατών, με τους οποίους είμαστε πλέον φίλοι. Για εμάς η αρχιτεκτονική είναι μια δυναμική διαδικασία, καθαρά συλλογική η οποία εμπλουτίζεται συνεχώς από το input μιας ευρύτερης ομάδας μέχρι την ολοκλήρωση του έργου, πολλές φορές ακόμα και για πολύ καιρό μετά.

I> Αποτελείτε μια επιτυχημένη αρχιτεκτονική ομάδα, η οποία ιδρύθηκε το 2004 στην Αθήνα, σε μια εποχή που η οικονομική κρίση, δεν είχε ακόμα “χτυπήσει την πόρτα μας”. Το 2008 δημιουργήσατε στην καρδιά του Λονδίνου τη δεύτερη επαγγελματική σας στέγη, διευρύνοντας συνεχώς το διεθνές σας portfolio. Πόσο εύκολη ήταν η απόφαση μιας εξωστρεφούς επαγγελματικής “στρατηγικής”; Πώς καταφέρατε να ανταγωνίζεστε επί ίσοις όροις, διεθνή ονόματα στον χώρο της αρχιτεκτονικής;

DA: Όπως αναφέραμε και στην αρχή, αντιλαμβανόμαστε την αρχιτεκτονική ως διεθνή συζήτηση. Το 2008 θεωρήσαμε ότι ήρθε η στιγμή για εμάς να κινηθούμε στο κέντρο της συζήτησης, και να δούμε αν και παράλληλα πώς, μπορούμε να συμμετέχουμε και εμείς στη συζήτηση αυτή.

Δεν το αντιμετωπίσαμε σαν απόφαση, που θα μπορούσε κάποιος να χαρακτηρίσει εύκολη ή δύσκολη, αλλά σαν μια μεγάλη πρόκληση που θέσαμε το 2008, ένας φιλόδοξος στόχος, μια ανάγκη να βρεθούμε “εκεί έξω” και να δούμε τι μπορούμε να καταφέρουμε.

Στο Λονδίνο ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος, αλλά αυτό ακριβώς είναι που σε ωθεί μπροστά. Είναι πολύ γοητευτικό και συγχρόνως απαιτητικό να ζεις εδώ ως αρχιτέκτονας, καθώς ο ρυθμός, τα ερεθίσματα και οι προκλήσεις είναι τόσο έντονα, που είσαι σε συνεχή εγρήγορση. Χρειάζεσαι λοιπόν ξεκάθαρο στόχο και ευέλικτη στρατηγική, μαζί με υψηλή ποιότητα δουλειάς, συνεχή εμπλουτισμό της τεχνογνωσίας σου και στοχευμένη επικοινωνία, για να μπορέσεις να προχωρήσεις.

ONE ATHENS BUILDING / Photo by Fernando Guerra

ONASSIS CULTURAL CENTRE OFFICE BUILDING

PRIVATE RESIDENCE AT PSYCHIKO, ATHENS / Photo by ©Erieta Attali

I> Έχετε πραγματοποιήσει με επιτυχία τη “μεταμόρφωση” του ιστορικού κτιρίου Δοξιάδη στην Αθήνα, σε πολυτελές συγκρότημα κατοικιών με την ονομασία “One Athens”, ενώ παράλληλα συμμετείχατε στην κοινοπραξία “Φάληρο 2014” με στόχο την ανάπλαση του Φαληρικού Όρμου. Μήπως τελικά ήρθε η ώρα για μια γενικότερη αναδιαμόρφωση της ελληνικής αστικής πραγματικότητας;

DA: Η μετασκευή του κτιρίου Γραφείων Δοξιάδη-ΑΤΙ στο κτίριο κατοικιών One Athens, είναι ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον έργο, διότι συμπυκνώνει μια στρατηγική χειριρισμού της μνήμης για το συγκεκριμένο κτίριο του μοντέρνου κινήματος, η οποία βασίζεται στην παραδοχή ότι η μνήμη είναι δυναμική και το κτίριο αναπροσαρμόζεται στις απαιτήσεις της εποχής του, τη χρονική στιγμή που η οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα ανατρέπεται εντελώς. Η ανάπλαση του Φαληρικού Όρμου, βασισμένη στην προμελέτη σχεδίου Γενικής Διάταξης από το γραφείο “Renzo Piano Building Workshop”, και η συνέχιση των μελετών από την Κοινοπραξία “Φάληρο 2014”, με δωρεά του Ιδρύματος “Σταύρος Νιάρχος ΣΝΦ/ΙΣΝ” από την άλλη, είναι ένα φιλόδοξο έργο μεγάλης κλίμακας και ιδιαίτερης σημασίας για τον τρόπο που ζούμε στην Αθήνα, διότι στοχεύει στη σύνδεση της πόλης με τη θάλασσα, σε μια Αθήνα όπου η πρωτοκαθεδρία του αυτοκινήτου είναι αδιαπραγμάτευτη. Μιλάμε για ένα έργο, που λόγω της κλίμακάς του και του προγράμματός του, η υλοποίησή του θα αλλάξει ριζικά την αντίληψή μας, για την πόλη που ζούμε.

Απαραίτητη συνθήκη όμως, για να μπορέσει κανείς να μιλάει για “αναδιαμόρφωση της αστικής πραγματικότητας”, είναι ο καθορισμός του πλαισίου μέσα στο οποίο ειδικοί του χώρου, όπως αρχιτέκτονες, πολεοδόμοι, συγκοινωνιολόγοι, κοινωνιολόγοι κ.α, θα κληθούν να σχεδιάσουν την πόλη που οραματιζόμαστε. Το όραμα δεν μπορεί να χτιστεί από σπασμωδικές κινήσεις και έργα που δεν εντάσσονται σε κανένα ευρύτερο concept, ούτε να αφεθεί στο αυτόματο- στην ιδιωτική πρωτοβουλία μόνο. Και βέβαια, η μεγάλη πρόκληση είναι πώς το πλαίσιο που θα προταθεί, θα μετρήσει τις τρέχουσες ανάγκες και δυνατότητες της ελληνικής πόλης, ώστε να υπάρξουν στη συνέχεια βιώσιμες προτάσεις, καθώς και πόσο έτοιμοι είμαστε σαν πολίτες να δεχτούμε κάτι τέτοιο.

Ο Δημήτρης Τραβασάρος,
ο Νικόλας Τραβασάρος
© η Χριστίνα Αχτύπη,

|> Πόσο διαφορετικό είναι το μοντέλο κατοίκησης στις χώρες του εξωτερικού σε σχέση με αυτό της χώρας μας; Ποια λάθη εντοπίζετε στην ελληνική αρχιτεκτονική δόμηση; Ποιες οι αλλαγές στις οποίες θα προβαίνατε για τη βελτίωσή της;

DA: Η Αθήνα έχει μια άναρχη ομορφιά. Είναι μια πόλη με φοβερή τοπογραφία, ανορθόδοξο τρόπο δόμησης και ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον μοντέλο κατοίκησης, που σε μεγάλο βαθμό έχει να κάνει με το κλίμα της αλλά και με την αντίληψη μας για το "σπίτι". Κατοικούμε σε άνετους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, με αρκετά υψηλά standards στην κατασκευή κατά μέσο όρο, αν συγκρίνουμε για παράδειγμα με αντίστοιχες κατασκευές στο Λονδίνο, ενώ παράλληλα τρέφουμε μια ιδιαίτερη αγάπη και φροντίδα για ό,τι μας ανήκει. Από την άλλη, υπάρχει μια σχετική απάθεια σε ότι αφορά στον δημόσιο χώρο, καθώς οι οικοδομικοί κανονισμοί είναι αρκετά περιοριστικός για να προτείνει κάποιος καινοτόμες λύσεις.

Στο Λονδίνο, για παράδειγμα, στους όρους δόμησης, υπάρχει μια πιο τοπολογική προσέγγιση, η οποία έχει να κάνει με τη θέση του κτιρίου στο οικοδομικό τετράγωνο, τη σχέση του με τον δρόμο αλλά και το ποσοστό της σκιάς που θα προκαλέσει στα γειτονικά του κτίρια, ανάλογα με το προτεινόμενο ύψος. Η απόφαση λαμβάνεται από την πολεοδομία, αφού εξεταστεί πρώτα η γνώμη των κατοίκων της περιοχής. Πρόκειται για μια ενεργή και συλλογική διαδικασία, η οποία αφήνει το περιθώριο τόσο στον αρχιτέκτονα να προτείνει κάτι πιθανώς καινοτόμο, αλλά και στον πολίτη να εκφράσει άποψη και να εισακουστεί στη διαμόρφωση της περιοχής όπου ζει. Και κάπως έτσι αρχίζει να χτίζεται η αστική συνείδηση και η αγάπη για τον δημόσιο χώρο.

|> Έχετε βραβευτεί πολλάκις για τα αρχιτεκτονικά σας έργα, όπως το Santorini Grace Hotel και το Kinsterna Hotel & Spa, ενώ παράλληλα δουλείες σας έχουν συμπεριληφθεί σε διεθνή αρχιτεκτονικά περιοδικά και βιβλία. Ποια είναι εκείνα τα ιδιαίτερα στοιχεία, που δίνουν το σχεδιαστικό σας στίγμα σε κάθε νέο έργο και καθιστούν το όνομα Divercity συνώνυμο της επιτυχίας;

DA: Σε κάθε μας έργο, μας ενδιαφέρει πολύ να βρούμε τους συσχετισμούς μεταξύ τοπίων, ιδεών και αναγκών του πελάτη, ώστε να στήσουμε τη χωρική αφήγηση για το συγκεκριμένο έργο, η οποία θα είναι άρρηκτα δεμένη με τον τόπο, και παράλληλα εμπλουτισμένη με μια πιο διεθνή γλώσσα.

Για παράδειγμα, το ξενοδοχείο για εμάς είναι ένας προορισμός που εμπιέει την έκκληση και την ανακάλυψη, τον οποίο σχεδιάζουμε μέσα από την εμπειρία του επισκέπτη. Όπως ένα σκηνοθέτης δουλεύει πάνω σε ένα concept, και αφηγείται μια ιστορία μέσα από το φακό του, επιλέγει τις γωνίες λήψης και συντονίζει την ομάδα του για να υλοποιήσει την ιδέα, έτσι και εμείς "στήνουμε" τους χωρικούς μηχανισμούς, τους οποίους κάθε επισκέπτης ξεκλειδώνει ανάλογα με τη διάθεση και την προσωπικότητά του.

Τα κτίριά μας ως τελικό προϊόν, κρύβουν έναν μεγάλο όγκο ερευνητικού υλικού προπλασμάτων και σχεδίων, αλλά και μια σειρά πετυχημένων ή αποτυχημένων δοκιμών και πειραμάτων, η οποία συνδιαμορφώνεται με το input που έχουμε από τους συνεργάτες μας. Το κοινό στοιχείο σε όλα μας τα έργα είναι η "ψυχωτική" εμμονή στη λεπτομέρεια και την κατασκευή, και η ανάγκη μας να δημιουργήσουμε κάτι που να γεννιέται από τον τόπο, αλλά να απευθύνεται σε ένα ευρύτερο κοινό.

|> Τα σπουδαιότερα έργα σας, έχουν παρουσιαστεί στη μονογραφική έκθεση "This Show Is About Divercity" στο Μουσείο Μπενάκη, έπειτα από πρόσκληση του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής. Τόσο ιδιαίτερες τιμητικές στιγμές σας γεμίζουν ευθύνη ή σας ωθούν να ξεπεράσετε τον ίδιο σας τον εαυτό;

DA: Η μονογραφική μας έκθεση "This Show Is About Divercity", η οποία διοργανώθηκε από το Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη το 2014, ήταν προφανώς μεγάλη τιμή και τεράστια χαρά για εμάς, παράλληλα όμως και μεγάλη ευθύνη. Είμαστε σχετικά νέο γραφείο, οπότε επιλέξαμε να δείξουμε τη δουλειά μας μέσα από τον τρόπο που δουλεύουμε, και κυρίως να δείξουμε "προς τα που πάμε".

Όταν πρόκειται να εκτεθείς, καλείσαι να τραβήξεις μια γραμμή, να δεις τι έχεις κάνει μέχρι τώρα, να διαλέξεις αυτά που θα σε πάνε στην επόμενη μέρα, να καταλάβεις τι δεν πήγε τόσο καλά στα υπόλοιπα, και να πάρεις τη γενναία απόφαση της επόμενης μέρας, με τις αποσκευές σου γεμάτες μόνο με τα απαραίτητα. Ευθύνη λοιπόν και παράλληλα ανάγκη να ξεπεράσεις τον εαυτό σου!

PRIVATE RESIDENCE AT FILOTHEI, ATHENS

Divercity

|> Λίγα λόγια για τα πιο πρόσφατα έργα σας. Ποιοι οι νέοι σας επαγγελματικοί στόχοι; Πώς οραματίζετε το μέλλον των Divercity;

DA: Αυτή τη στιγμή, σχεδιάζουμε ένα πεντάστερο ξενοδοχείο στις Άλπεις, το οποίο θα περάσει σύντομα στην κατασκευή, ένα masterplan και συγκρότημα κατοικιών μεγάλης κλίμακας στην Ερυθρά Θάλασσα, ενώ ξεκινάει η κατασκευή ενός ξενοδοχείου που έχουμε σχεδιάσει στο Μαρόκο. Στην Ελλάδα, είναι για εμάς μεγάλη πρόκληση και χαρά, ο σχεδιασμός των νέων γραφείων της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών μετά από κλειστό αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, που βρίσκεται τώρα στο στάδιο της κατασκευής.

Επίσης, πολύ ενδιαφέρον έργο, το οποίο έρχεται σαν συνέχεια της μετασκευής του κτιρίου Γραφείων Δοξιάδη, είναι η ανακαίνιση κατοικίας στη Θεσσαλονίκη, ενός κτιρίου του μοντέρνου κινήματος.

Καθένα από τα παραπάνω έργα, είναι μια εμπειρία μοναδική. Για παράδειγμα, από την απόλυτα οργανωμένη δομή της Ελβετίας με τα υψηλά standards κατασκευής και τεχνολογίας, περνάς σε μια πιο άναρχη κατάσταση στο Μαρόκο, σε ένα τοπίο μαγικό, όπου η αρχιτεκτονική γίνεται κατά βάση με όποιο υλικό είναι διαθέσιμο εκεί, μέχρι την Αίγυπτο, όπου βρεθήκαμε να σχεδιάζουμε στη Ριβιέρα της Ερυθράς Θάλασσας, έναν καλοκαιρινό προορισμό στην έρημο. Και

επιστρέφοντας πίσω στην οικεία και αγαπημένη μας Αθήνα, με ένα κτίριο που η λογική σχεδιασμού του αντανακλά τη διαφάνεια των ιδεών, και τον τρόπο που το Ίδρυμα Ωνάση προβάλλει τον ελληνικό πολιτισμό, δημιουργώντας ένα εργασιακό περιβάλλον με φυσικά υλικά, τα οποία τοποθετούνται σε στρατηγικά σημεία, ανάλογα με τα πιθανά σενάρια κατοίκησης των ανθρώπων που εργάζονται εκεί.

Το μέλλον μας το οραματιζόμαστε με ακόμη περισσότερους πειραματισμούς, ένα διευρυμένο portfolio με κτισμένα έργα σε διαφορετικούς προορισμούς, και με περισσότερες συνεργασίες τόσο με αρχιτέκτονες όσο και με ανθρώπους από τον ευρύτερο χώρο του design.

PRIVATE RESIDENCE IN SOUTH AMERICA

GRACE SANTORINI HOTEL, BY DIVERCITY © MPLUM ARCHITECTS / Photo by ©Erieta Attali

DIVERCITY ARCHITECTS

Αθήνα

Πλουτάρχου 30

T. 210 3387563

Λονδίνο

27 Hoxton Street, N1 6NH

T. +44 (0)207 729 6843

www.divercityarchitects.com

info@divercityarchitects.com